

ณัฐพรพงศ์ นิตยสุทธ, กัญญิกา ถิ่นทิพย์, กมลชนก เทพลีธา, สุปิยา จันทรมณี, ศรายุทธ ตาสัก, จุไรรัตน์ ศรีมณี, ฐาปณีย์ ชูเชิด, พัชรินทร์ ตันติวรวิทย์

ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 30 ระหว่างวันที่ 26 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม 2558 ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. สถานการณ์ระบาดใช้หวัดใหญ่ชนิด A เป็นกลุ่มก้อน 61 ราย จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมียังรายงานสถานการณ์วันที่ 28 กรกฎาคม 2558 ว่าพบนักเรียนที่เข้ารับการฝึกที่โรงเรียน ก. ป่วยทั้งหมด 61 ราย (อัตราป่วยร้อยละ 5.75) เป็นเพศชาย 45 ราย (ร้อยละ 73.77) หญิง 16 ราย (ร้อยละ 26.23) อายุระหว่าง 15 - 18 ปี ผู้ป่วยรายแรกมีอาการวันที่ 21 กรกฎาคม 2558 รายสุดท้ายวันที่ 27 กรกฎาคม 2558 พบผู้ป่วยสูงสุดวันที่ 27 กรกฎาคม 2558 อาการที่พบ คือ มีไข้ ร้อยละ 100 ไอ ร้อยละ 65.38 มีน้ำมูก ร้อยละ 57.69 เจ็บคอ ร้อยละ 46.15 ปวดศีรษะ ร้อยละ 23.08 และหนาวสั่น ร้อยละ 3.85 เข้ารับการรักษาแบบผู้ป่วยใน 8 ราย (ร้อยละ 22.22) ผู้ป่วยนอก 28 ราย รักษาที่โรงพยาบาลเกษตรสมบูรณ์ ผู้ป่วยที่รักษาแบบผู้ป่วยในอาการดีขึ้นออกจากโรงพยาบาลแล้ว มีผู้ป่วยที่ค้นหาเพิ่มเติมในค่าย 25 ราย ได้เก็บตัวอย่าง Nasal swab จากผู้ป่วย 35 รายตรวจด้วย Rapid test พบเชื้อ Influenza Type A 34 ราย ผู้ป่วยทุกรายได้รับยาต้านไวรัส Oseltamivir ขณะนี้อาการเป็นปกติแล้ว จากการสอบสวนโรคเพิ่มเติม ระหว่างวันที่ 18-29 กรกฎาคม 2558 มีการฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาวิชาทหารที่โรงเรียน ก. มีโรงเรียนมัธยมเข้าร่วมฝึกจำนวน 29 โรงเรียน 5 อำเภอ คือ คอนสาร เกษตรสมบูรณ์ หางบั่วแดง ภูเขียว ภูเกตุชุมพล รวม 1,060 คน นอกจากนี้ยังมีครูฝึกทหาร 12 คน ผู้ช่วยครูฝึก 29 คน ครูพยาบาล 3 คน นักเรียนทุกคนจะนอนในห้องเรียน ห้องละ 50 คน ต้มน้ำจากถังกรองน้ำเย็นของโรงเรียน โดยใช้แก้วร่วมกันหรือบางคนใช้มือรองต้มน้ำ รับประทานอาหารจะเป็นภาชนะ หลุม นักเรียนจะมีช้อนเป็นของตนเอง หลังรับประทานอาหารจะล้างภาชนะ และเก็บช้อนไว้ตนเอง ทีมสอบสวนโรคเก็บตัวอย่าง Nasopharyngeal swab จากผู้ป่วย 7 ตัวอย่าง ส่งตรวจศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์นครราชสีมา ผล Positive 5 ราย เป็น Influenza A สายพันธุ์ H3 สำนักงานป้องกันควบคุมโรคดำเนินการควบคุมโรคและค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในโรงเรียนที่นักเรียนแยกย้ายไป

การดำเนินการของทีมสอบสวนโรคพื้นที่ได้ให้ความรู้การป้องกันโรคแก่นักเรียนและครูฝึก แยกนักเรียนที่ป่วย ให้อยู่ห้องแยกกับคนอื่นๆ และแยกสถานที่กินข้าว และน้ำดื่ม จัดหาแก้วน้ำพลาสติกใช้แล้วทิ้ง ทำความสะอาดเรือนพักโดยใช้ยาฆ่าเชื้อ พร้อมทั้งการตั้งระบบเฝ้าระวังโรคโดยตรวจคัดกรองเด็กทุกวันที่โรงเรียน และครูพยาบาลให้บริการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในผู้ที่มีอาการไข้ ไอ มีน้ำมูก ถ้าพบมีไข้สูง อ่อนเพลียมาก หอบเหนื่อย ให้ส่งโรงพยาบาลเกษตรสมบูรณ์ ขณะนี้ยังไม่พบผู้ป่วยรายใหม่

กิจกรรมหลังออกจากค่ายฝึกฯ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แจกแผ่นพับให้ความรู้แก่นักเรียนทุกคน เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคใช้หวัดใหญ่ และป้องกันการนำโรคไปแพร่ในครอบครัวและชุมชน แจกหน้ากากอนามัยให้ผู้ที่มีอาการป่วย ก่อนขึ้นรถกลับบ้าน ทำหนังสือถึงโรงเรียนในการเฝ้าระวังเด็กที่มีไข้ ถ้ามีอาการไข้สูง ให้หยุดเรียนจนกว่าจะหายไข้ ส่งข้อมูลรายชื่อผู้ป่วยและรายชื่อโรงเรียนทั้งหมด จำนวนเด็กทั้งหมดที่เข้าร่วมฝึกให้แก่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและเครือข่ายทีม SRRT ทุกอำเภอ ในการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ และป้องกันการระบาดในชุมชน

ข้อจำกัดของการควบคุมโรค เนื่องจากนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกทุกคนต้องได้รับการฝึกให้ครบตามระยะเวลาที่กำหนดจึงจะจบหลักสูตร คือ วันที่ 18 - 29 กรกฎาคม 2558 ดังนั้น ผู้ป่วยที่กลับจากการรักษาที่โรงพยาบาลครูฝึกจะไม่อนุญาตให้กลับบ้าน

สถานการณ์โรคใช้หวัดใหญ่ตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม 2558 จากข้อมูลของระบบเฝ้าระวังโรค (รง.506) ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม 2558 มีรายงานผู้ป่วยโรคใช้หวัดใหญ่ จำนวน 36,109 ราย จาก 77 จังหวัด คิดเป็นอัตราป่วย 55.45 ต่อแสนประชากร โดยจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 5 อันดับแรก คือ เชียงใหม่ (270.75 ต่อแสนประชากร) ลำปาง (206.37 ต่อแสนประชากร) ระยอง (107.52 ต่อแสนประชากร) ตราด (145.06 ต่อแสนประชากร) และกรุงเทพมหานคร (143.55 ต่อแสนประชากร) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่พบว่าตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในเดือนกุมภาพันธ์มีจำนวนผู้ป่วยมากที่สุด จำนวน 9,664 ราย และหลังจากนั้นจำนวนผู้ป่วยมีแนวโน้มลดลงจนถึงเดือนกรกฎาคม เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยปี 2558 กับข้อมูลจำนวนผู้ป่วย 5 ปีย้อนหลัง (ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 - 2557) พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยสูงกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปีย้อนหลังตั้งแต่ต้นปี

2. สถานการณ์โรคคอตีบประจำสัปดาห์ที่ 30 (ระหว่างวันที่ 27 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม 2558)

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 2 สิงหาคม 2558 มีรายงานผู้ป่วยโรคคอตีบจำนวน 9 ราย จาก 7 จังหวัด โดยกระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดยะลา 3 ราย พังงา ภูเก็ต นนทบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทราและกรุงเทพมหานคร จังหวัดละ 1 ราย ในจำนวนนี้เสียชีวิต 3 ราย ในจังหวัดยะลา พังงาและภูเก็ต จังหวัดละ 1 ราย ภูมิภาคที่พบผู้ป่วยคือภาคใต้ 5 ราย และภาคกลาง 4 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 33.33 อัตราส่วน เพศชายต่อเพศหญิง 1: 0.8 กลุ่มอายุที่พบมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ 0 - 4 ปี 3 คน (33.33 %) 5 - 9 ปี 2 คน (22.22 %) และกลุ่มอายุ 10 - 14 ปี กลุ่มอายุ 20 - 24 ปี กลุ่มอายุ 45 - 49 ปี กลุ่มอายุ 60 - 64 ปี พบกลุ่มอายุละ 1 คน สัญชาติเป็นไทย 6 คน (ร้อยละ 66.67) พม่า ลาว และกัมพูชา สัญชาติละ 1 คน อาชีพส่วนใหญ่ ไม่ทราบอาชีพ/ในปกครอง 5 คน (ร้อยละ 55.56) นักเรียน 2 คน (ร้อยละ 22.22) แม่บ้าน 2 คน (ร้อยละ 22.22)

จากการวิเคราะห์พบว่าผู้ป่วยเกือบทั้งหมดไม่มีประวัติได้รับวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ มีเพียง 1 ราย (ร้อยละ 11.11) ที่ได้รับ 1 เข็ม ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มป่วยถึงเข้ารับการรักษา 1 - 2 วัน มี 3 ราย (ร้อยละ 33.33) และ 3 - 4 วัน พบ 6 ราย (ร้อยละ 66.67) พบภาวะกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบและไตวายซึ่งเป็นภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงและทำให้เสียชีวิต 1 ราย และยังพบว่าจังหวัดฉะเชิงเทราเคยพบผู้ป่วยปี 2557 เป็นตำบลเดียวกับที่พบผู้ป่วยแต่คนละหมู่บ้าน จังหวัดยะลา อำเภอรามัน ผู้ป่วยที่ตำบลอาซ่องเป็นตำบลเดียวกันกับเคยพบผู้ป่วยในปี 2554 ผู้ป่วยที่ตำบลเกะรอ เป็นตำบลที่มีประวัติการเกิดโรคคอตีบแล้วเมื่อปี 2555

3. สถานการณ์การระบาดของโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS)

ประเทศไทย

ช่วงสัปดาห์ที่ 30 (วันที่ 27 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม 2558) สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง ในระบบเฝ้าระวังของกรมควบคุมโรค

จำนวน 10 ราย เพศชาย 5 ราย เพศหญิง 5 ราย มีประวัติเดินทางมาจากพื้นที่ตะวันออกกลางและประเทศเกาหลีใต้ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ไม่พบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) ทั้ง 10 ราย

ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 2 สิงหาคม 2558 พบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง ในระบบเฝ้าระวังของกรมควบคุมโรครวมทั้งสิ้น 202 ราย เป็นเพศชาย 98 ราย หญิง 109 ราย อายุระหว่าง 6 เดือน - 91 ปี (มัธยฐาน 33 ปี) ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ พบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) จำนวน 1 ราย ไม่พบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) จำนวน 202 ราย ไม่มีข้อมูลการส่งตรวจ 4 ราย

สถานการณ์ต่างประเทศ

สถานการณ์การระบาดของโรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง ประเทศเกาหลีใต้

จากข้อมูลศูนย์ควบคุมโรคเกาหลีใต้รายงานผู้ป่วยยืนยันโรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) ณ วันที่ 28 กรกฎาคม 2558 มีผู้ป่วยยืนยันโรค MERS รวม 186 ราย เสียชีวิต 36 ราย เป็นทางการเกาหลีรายงาน 185 ราย ทางกรจีน 1 ราย (ชาวเกาหลี) ในจำนวนดังกล่าว มีผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจนกลับมาเป็นปกติจำนวน 138 ราย และยังรับการรักษาในโรงพยาบาล 12 ราย อัตราป่วยตาย ร้อยละ 19.35 เป็นผู้ป่วยที่อยู่ในขั้นวิกฤติ 3 ราย ยังมีผู้ได้รับการกักแยกติดตาม รวม 2 ราย เสร็จสิ้นการติดตาม รวม 16,693 ราย และตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2558 ยังไม่มีรายงานผู้ป่วยยืนยันรายใหม่เพิ่มเติม

ประเทศซาอุดีอาระเบีย

จากข้อมูลกระทรวงสาธารณสุขประเทศซาอุดีอาระเบีย รายงานผู้ป่วยยืนยันโรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2558 รายงานผู้ป่วยยืนยันโรค MERS รายใหม่ 2 ราย ระหว่างวันที่ 27 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม 2558 รวมมีผู้ป่วยยืนยันโรค MERS 1,057 ราย เสียชีวิต 467 ราย รักษาหาย 583 ราย ยังรับการรักษาในโรงพยาบาล 7 ราย โดยพบผู้ป่วยเสียชีวิตล่าสุด วันที่ 28 กรกฎาคม 2558

ทั่วโลก

องค์การอนามัยโลกรายงานว่า พบผู้ป่วยยืนยันทางห้องปฏิบัติการติดเชื้อ MERS ทั่วโลก ตั้งแต่เดือนกันยายน 2555 ถึงวันที่ 29 กรกฎาคม 2558 มีรายงานผู้ป่วยใน 26 ประเทศ ผู้ป่วยยืนยันจำนวน 1,382 ราย เสียชีวิต 493 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 35.67